

šol. svetih so pa prikimali in — basta! Pri kolavdacijah se je našel kak pogrešek, na katerega je je navadno potem — pozabilo. In koristi takega postopanja? Krovi puščajo na vseh koncih in krajih — hodne deske se vsuše za cel centimeter, vrata in drugo vse špranjasto — o higieni stranišče niti ne govorim. Mesto Kostanjevica je zgradila najlepšo šolo v krškem okraju. Oddali so delo najvišjemu ponudniku in, če se ne motim, so še nekaj doplačali na delo. Večno bo takorekoč trpela ta lepa zgradba.

Zal, da se črnomaljski okraj ne more ponášati s takimi stavbami. Kako tudi, saj je baš šolstvo najbolj mižerno.

Izmed 31. šol je enorazrednih s a in o 21! Torej smo z enorazrednicami bogato obdarovani. Kako vpliva na splošni razvoj, ni moj namen na dolgo razpravljati. Kot drugi primer naj mi služi krški okraj, ki ima izmed 31. šol le 4 enorazrednice. Zato ni čuda, če je okraj tudi v kulturnem in gospodarskem oziru prvi.

Po novem načrtu naj se odpravijo vse enorazrednice. Anketa ima ravno v tem okraju hvaležno polje, da odpravi te srednjeveške nestvore. Pozornost pa je na vsak način obrniti tudi šolskim poslojem, od katerih jih je precej v strašnem stanju. V vsaki vasi ni obrtnikov in potem je izgovor občin lahek. Ali bi se ne našel med Slovenci podjetni človek, ki bi prevzel popravilo šol za en okraj ali več okrajev?

Upoštevajte vendar, da je učitelj tudi človek, ki zasluži z ozirom na težki poklic zdravo in zračno učilnico in stanovanje. Odpravite že vendar težko cokljo kr. šol. svetov, ki so v napoto razvoju šolstva! Razširite takoj šole, kjer to gre in kjer čakajo samo učitelja. Upamo, da bo novi deželni šolski nadzornik posvetil vsi skrb Beli Krajini. Imel bo mnogo hvaležnega dela, ker ga bo vodila pri vzvišenem delu ljubezen do njegovih belih rojakov.

BESARIN:

Uradne šolske knjige.

V 25. številki „Učit. Tovariša“ nam je bilo podanih nekaj misli o šolskih tiskovinah. O šolski matici bi pripomnil, da manjka pri „Šolski okoliš“ rubrika „Oddaljenost“. Ista bi se vstavila pri četrti rubriki „Številni hišnih številki“, ali pa bi bila rubrika zase. Oddaljenost posameznih hiš ene vasi je sicer različna, ker ima vsaka vas osobito po dolenskem gričevju več zaselj, a vpisala bi se povprečna oddaljenost od šole. Pri upisanih učencih bi moralo stati v rubriki „Bivališče“ tudi „zaselje“ ali „selo“ in v rubriki „Oddaljenost“ resnična oddaljenost istega zaselja. Vas sama je časih oddaljena pol ure od šole, a zaselje iste vasi eno uro ali še več.

Tednik in dnevnik sta tiskovini, katerih ena je odveč. V 25. številki „U. T.“ citam, da bi se odpravil tednik. Ne vem pa, koliko nas je učiteljev, ki smo tega mnenja. Po mojih mislih naj dnevnik odpade popolnoma, namesto njega naj se upelje „Priprava“, in sicer recimo „poluradno“ (ta izraz nam je v dobrem spominu iz bivših avstrijskih poluradnih laži). „Priprava“ bi bila obvezna za začetnike in one učitelje, ki menjajo razred. Obveznost „Priprave“ določi voditelj šole ali nadzornik. Ustavim se za hip pri imenu nadzornik. Jaz za svojo osebo ne rabim nobenega nadzornika, rabim pa recimo svetovalca in če hočete končno čeprav celega inštruktorja. Kdor pa želi imeti naslov „okrajnega šolskega vodje“, naj „vodi“ šole celega okraja. — Dnevnik je torej čisto odveč. Če hočem n. pr. spisati pripravo za eno učno sliko ali več, rabim eno, dve strani. In če poučujem recimo dnevno dve skupini ali celo po oddelkih, kdo bo poiskal stvarino, ki sem jo vzel, če je nimam kratko označene v tedniku. Spominjam se, da je pred nedolгим časom pripovedoval tovariš Z., da poučuje že 40 let II. razred. In da zna dnevnik že na pamet, je umevno. Še bolj umevno pa je, kako strašno zoperno mu mora biti dannadan, leto za letom, pisati isto stvarino recimo samo iz računstva. Pa pomislimo, kako težko se lotimo spisovanja tednika, ako smo ga pozabili za par tednov. Iskati in brskati je treba po dnevniku, da napolnimo tednik. Če pa pozabiš, opustiš na kak drug način dnevnik, ga kratkoma ne spišeš. Tega pa ne storimo pri tedniku, ker hočemo imeti pregled o vzeti stvarini. Prepričan sem, da piše marsikateri vsaj starejši tovariš dnevnik prav nerad, recimo samo, da mu ne bi mogel očitati nadzornik površnosti. Tednik pa pišemo več iz lastnega nagiba kakor vsled uradne dolžnosti.

Razrednico rabimo vsak dan, njena vrednost traja pa tudi le eno leto. Nasprotno pa je katalog velikega pomena, med šolskim letom ga rabimo le tuintam. Razrednica gre koncem leta v pozabljen

arhiv sama — vse prednice so romale na Dunaj (iz moje šole ne), katalogi pa se pridružijo stari očakom, ki izpolnjujejo večkrat poročila raznim uradom, pripomorejo k milejšim kaznim ali pa spravijo kakega bivšega učenca do boljšega kruha.

Težko se bosta združila katalog in razrednica in vendar nam daje eden in drugi nepotrebno dvojno delo v začetku vsakega šolskega leta in mnogo prelistovanja s koncem vsakega meseca pri sestavi zamud.

Pri katalogu pisati pri vsakemu učencu vero, jezik in kraj (na . . .) je odveč. Vse tri napovedi je zopet upostaviti v eno in sicer pokončno rubriko za vse napisane učence na eni strani. Manjka pa rubrika „Domovna občina“ in „Občina bivališča“. Domovna občina je posebno v industrijskih krajih različna; malokateri šolski okoliš obsega le eno ali en del ene in iste občine, tedaj je tudi občina bivališča kaj različna. Potrebujeta se večkrat obe in če sta zaznamovani v katalogu, nam jih ni treba iskati po matici.

Vsekakor pa bi moral imeti vsak katalog nekakšno kazalo z imenikom vseh v njem vpisanih učencev. Pri vsakem učencu bi bile upisane vse okolščine, ki vplivajo na duševni in telesni razvoj učenca, domače razmere, pregreški itd. Marsikateri razrednik ima že sedaj nekaj podobnega v svojem katalogu. Trdil bi kdo, da bi morala biti tu spisana cela biografija učenca, toda če najdem upisano: oče pijanec, mati daje otrokom potuho, starši proti šoli in podobno, takoj bom vedel, da moram začeti preje pri starših, kakor pri učencu.

Seveda je pri vseh uradnih knjigah marsikaj pomanjkljivega ali odveč, toda če odpravimo v splošnem največje hibe, bo manjše odpravil posameznik lahko po svoje. Poglejmo samo izposojilno knjigo šolarške knjižnice. Če bi moral upisati vse, česar je predpisano v knjigi, izposojil bom le prav malo knjig.

Na najslabšem pa smo z uradnimi tiskovinami, kakor: Selitveno naznanilo, Svarilo itd. Tu pa je treba prav poštene remedure, in sicer čim preje.

Vsak donesek pripomore k izpopolnitvi.

DRAGO HUDE:

K šolskim tiskovinom.

Dobil sem od več strani glasove, da naj se k tvojemu pisu „Šolske tiskovine“ v „Učit. Tovarišu“ št. 25. glede tretje rubrike dnevnika natančneje izrazim. Zato naj omenim še to-le:

Pripomneno bodi, da ne mislim, da bi se ta rubrika pisala za nadzornika, ne, nego pišeš jo zase, ker bo le tebi koristila.

Ta rubrika naj se izpolni po dovršenem pouku zato, da dá natančno sliko metodičnega predavanja. Ako jo že izpopolnim pred poukom pri pripravi za pouk, ni me bo odgovarjala temu, česar jaz želim, zakaj med predavanjem vplivajo malenkosti, ki niso malenkosti, kakor razpoloženje otrok, trenutna nejasnost o že vzeti stvarini, vreme, slab šolski obisk itd., itd. na tebe, da se ne držiš natančno programa, ki si si ga za to uro načrtal pri svoji pripravi. Nehote si primoran, da zagrabiš drugo metodo, oziroma ti šine v glavo primeren primer, na katerega prej nisi pomislil, pa ki ti je v vladajočem momentu koristen, da ga uporabiš. Meni se ravno v računstvu, pa tudi v prirodoslovju prigodi, da mi kar med predavanjem pride na misel, ako se smem tako izraziti, kakšna metodična finesa, katera mi, ko jo uporabim, mnogo pripomore k uspehu.

Teh med predavanjem prihajajočih misli ne moreš imeti še pri pripravi za pouk, zakaj te zavise od slučajnosti v pouku. Zato piši to rubriko po pouku, poučari pa ravno te fineše, da se jih med letom tako nabere več.

Med predavanjem se opazi tudi, kateri učni pripomoček, oziroma učni postopek je največ izdal. Jaz sem letos konstatiral, da mi je pri predavanju o decimalnih številah v 4. šolskem letu najbolj koristil ta-le učni pripomoček: Po različnih drugih primerih sem vzel v roko tudi nekoliko (5 ali več) enako dolgih palic. Te veljajo za cele; eno palico potem razrežeš na desetine, desetino na stotine in stotino na tisočine. Sedaj pa postopaš kakor v 1. šolskem letu, ko sestavljaš s črkami iz lepenke posamezne besede. Položiš na mizo nekaj celih palic in nekaj delov, a otroci to čitajo, kasneje tudi sami sestavljajo.

To sem navedel samo kot primer; in ta primer pride seveda takoj v 3. rubriki dnevnika z besedami: Rezanje palic. Drugo leto se že spomniš na ves postopek.

Tako pisanje dnevnika bi nadomestovalo v prihodnjem letu pismeno pri-

pravo, samo da porabi mnogo manj časa. Poglejati je treba samo lanski ali pa še starejši dnevnik, pa si izbereš k predavajoči stvarini oni postopek, ki upaš, da ti bo najbolj pomagal k uspehu. Kar se ti ne zdi umestno več, izpuštiš, prideneš pa ono, kar si se naučil v zadnjem letu.

Ako boš opisoval na ta način svoj dnevnik, postal boš sam svoj učitelj, in sicer najboljši, zakaj le praksa izda več kot vsa teorija, a preden odideš v pokoj, vzemi poslednji dnevnik v roko in reci: »To je sad dela mojega življenja!«

Generalna stavka vsega učiteljstva v Italiji.

Gibanje italijanskega učiteljstva se je razširilo po vsej Italiji. Vendar je položaj učiteljstva zelo težaven, ker na eni strani vlada s silo zatira učiteljsko gibanje in sama nima smisla za gmotne zahteve učiteljstva; na drugi strani ljudstvo ne pošila otrok tako redno v šolo, ker ni nikake strogosti v šolski obveznosti; tretji razlog je pa mali interes ljudstva za šolo tudi vsled visokih taks šolnine, ki znaša od 40 lir letno.

Ministrski svet o učiteljskem vprašanju.

Ministrski svet se je v eni zadnjih sej bavil z ureditvijo učiteljskih plač, z ozirom na zahteve učiteljskih organizacij. Zdi se, da hoče ministrstvo zahtevati, da naj nemudoma učiteljstvo zopet prične redno delovati, ker se smatra za nemogoče, da bi se sprejele nepravilne zahteve, katere hoče učiteljstvo izsiliti. Razlika med določitvijo ministrstva in učiteljskimi zahtevami znaša sedaj nekaj sto lir na leto. Vladi smatra, da ne more pristati na privolitev pod pritiskom agitacije ne da bi to pomenjalo njen lastni konec. Zgled železničarjev, da bi moral biti zdrav pouk državnim uslužbencem in učiteljstvu, ki je pred nekaterimi dnevi zapustilo šole.

Konec učiteljskega štrajka.

V zadnjih dneh se je položaj stavkajočega učiteljstva znatno izboljšal in bo ugodno vsem zahtevam učiteljstva. Osrednji odbor učiteljske nacionalne unije je šel po pogovoru z Orlandom k ministru za šolstvo, ki je pritril namenom izjavljenim že pred stavko. Tudi glede manjših vprašanj, za katere je bila določena ustanovitev komisije, ker gre za predmet, ki ne spada izključno v ministrov delokrog je pričakovati ugodne rešitve. Odbor je radi popolnoma enakih izjav ministrskega predsednika in Bereninja, ki se je točno držal zagotovil pred stavko, pozval učitelje ker je bil cilj dosežen, da zopet prevzamejo svoje vzgojevalno delo. Enotna regulacija učiteljskih plač v Italiji.

Izšla je naredba, ki enotno urejuje učiteljske plače za vso Italijo. Po tej naredbi bo imelo učiteljstvo v Italiji sedaj sledeče plače:

Provizorni učitelji	3100 lir
Definitivni učitelji	3600 »
Def. učit. s 1. četrtletn. (po def.)	3800 »
» » z 2. » » » » »	4000 »
» » s 3. » » » » »	4300 »
» » s 4. » » » » »	4600 »
» » s 5. » » » » »	4900 »
» » s 6. » » » » »	5100 »

Stanarinske doklade so sledeče:

V krajih do 5000 prebivalcev 200 lir, od 10—20.000 prebivalcev 300 lir, od 20—30 tisoč prebivalcev 400 lir, od 30—50.000 prebivalcev 600 lir, od 50—100.000 prebivalcev 800 lir, od 100—200.000 prebivalcev 1000 lir, in v krajih nad 200.000 prebivalcev 1200 lir.

Za učitelje veljajo isti prejemki, ker je stala tudi učiteljska organizacija na stališču popolne ravnopravnosti.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+Občni zbor »Društva vpokojenega učiteljstva« se bode vršil v sredo, dne 9. julija t. l. ob 15. uri popoldne v sobi II. mestne deške šole na Cozjovi cesti. V slučaju nesklepčnosti, se bo vršil čez pol ure pozneje drugi občni zbor pri vsakem številu članov. Drugih obvestil naj se ne pričakuje. — Odbor.

+Učiteljsko društvo za šolski okraj ljubljanska okolica. Vsa okrajna učiteljska društva se pridno gibljejo in zborujejo. Edino naše društvo, ki je tako blizu središča Slovenije, ni še zborovalo v Jugoslaviji. — Čujemo, da se sedaj pripravlja na zborovanje. Članstvo si ga jako želi.

+Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj priredi dne 10. julija 1919. ob 15. uri (ob treh popoldan) sestanek v Škofji Loki z dnevnim redom: Razgovor o nadzorništvu. Zadeva je važna. — Tajnik.

+Učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj redni občni zbor v četr-

tek, t. j. 3. julija ob 3. uri popoldne v Radovlji v šolskem poslopiju. Vzpored: 1. Pczdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev delegatov oziroma namestnikov za Zavezino zborovanje. 5. Volitev novega odbora. 6. Najvažnejše naloge naših stanovskih organizacij. (Predava tov. Vilko Rus iz Kranja). 7. Slučajnosti. — Odbor.

+Šmarsko-rogaško učit. društvo ne zboruje 6. julija v Smarji, ampak ob 14. uri v Rogaški Slatini zaradi koncerta Celjskega pevskega društva. — Vzpored isti.

+Učiteljsko društvo za kamniški okraj. Ker moramo poravnati Zavezi naročnino za liste za 1. polovico leta, sem poslal vsem članom, ki še niso plačali za leto članarine, položnice. Prosim, da poravnate vsaj polletno članarino K 24.—tako. Tudi ostali člani dobe položnice za nadaljnje plačevanje po 4 K na mesec ali 12 K četrtletno ali vseh 24 K za 2. polovico leta. — Blagajnik.

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja ima svoj redni letni občni zbor dne 12. julija t. l. v Sodražici. Pričetek ob 10. dopoldne. Ako bo pa ta dan kot rojstni dan kralja Petra I. pouka prosto z obvezno sv. mašo za šolsko mladino in učiteljstvo, vrši se zborovanje 14. jul. Poleg običajnih poročil društvenih funkcionarjev je na dnevnem redu predavanje tovariša F. Stefančiča o premembi šolskega zakona o zadevi šolskih zamud. Tudi nekoliko drugih važnih vprašanj bo rešiti. — Trdno pričakujemo, da bo kot zadnjič tudi to pot skoro vse člane in članice privedla k zborovanju s t a n o v s k a z a v e d n o s t. — Predsednik.

+Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 12. junija v Gomilskem.

Udeležba je bila lepa. Razveselila sta nas gosta tov. Smid in Rismal. Dobrodošla!

Ta dva, i pa nove društvenike, tovarišice Zdolšekovo, Samoborjevo, Ušenovo in tov. Zdolška, je g. predsednik tovariški pozdravil.

Spomnil pa se je s pozdravom vrlih tov. nadzornika Flereta, ki je odšel v Ptuj, i tov. Tušaka — Mariborčana.

Savinjčani Vama želimo vse sreče! Bodi blagoslovljeno delo narodnih učiteljev med mladino, koja doslej tujec ni učil spoštovati, ampak zaničevati narod svoj!

Zadnji zapisnik je bil prečitani i odobren. Rešenih je bilo par dopisov stanovske organizacije. Sprejeta i odposlana je bila resolucija, koja zahteva gmotno zboljšanje onim tovarišem, katere je vojna zadržala, in jim ni bilo možno o pravem roku k usposobljenostnem izpitu.

Sledilo je zanimivo predavanje tovariša ravnatelja Lorberja o reformi šolstva.

Šolnik je s kritičnim očesom proučil načrt o reformi šolstva i podal stvarne razloge posameznim točkam.

Glavna zahteva predavateljeva je ta, i na tej treba vztrajati, da se izda zakon, ki bo veljaven za vso kraljevino SHS. Po petih letih preizkušnje bodi zakon definitiven. Ujedinjenje bodi ostro začrtano v vseh državnih uredbah! Javno je torej, da mora ujedinjenje, najvažnejši kulturni faktor, šolstvo, jasno izraziti i udejevati. Prvi vzgojni cilj jugoslovanske dece bodi, biti mora, domovinska ljubezen! Te se učimo doma iz zgodovine bratov Srbov!

Sploh uvažuje predavatelj večjo samostojnost i več domačega! Sicer se nam bo še dolgo učiti pri drugih narodih, a treba ni, da nam je neimško šolstvo še vedno vodilna zvezda! To dosledno izražajo nekateri odstavki v „načrtu“. Dober, boljši vzor nam bo šola Ceha, Francoza, Amerikanca!

Jasno i stvarno je bilo predavanje i zbudilo je zanimanje poslušalcev. V imenu vseh se je tovariš predsednik zahvalil predavatelju.

Sledil je razgovor o snujoči se „Uniji“. To razveseljivo dejstvo Savinjčani navdušeno pozdravljamo!

Oživi i bodi močna, Unija jugoslovanskega učiteljstva! Plemenska razlika med nami, brati, mora pasti! Vsak bodi Jugoslovan! Društvo je sprejelo sledeče predloge:

1. Naša Zaveza stori vse, kar jej možno, da se ustanovi enotna, osrednja učiteljska organizacija v kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev. Unija naj se udruži tako, da ostanejo pokrajinske Zveze — če ostanejo pokrajinske vlade. Ako pa se izvrši podržavljenje vsega jugoslovanskega šolstva, naj brez zadržkov odpadejo pokrajinske organizacije. Unija zastavi vso moč, da bo vse jugoslovansko šolstvo državno!

2. Savinjsko učiteljsko društvo odločno protestira proti naredbi celokupne vlade, s katero se je črtalo učiteljstvo, ki ima naturalno stanovanje, polovico aktivitetne doklade.

Zaveza deluj na to, da dobi učiteljstvo, ki nima sedaj naturalnega stanova-